

КЗВО КОР Академія мистецтв імені Павла Чубинського

ПЦК «Фортепіано і концертмейстерство»

Курсова робота

з дисципліни: «Історія фортепіанного виконавства»

**ТВОРЧІСТЬ ФРАНЦУЗЬКОЇ КОМПОЗИТОРКИ СЕСІЛЬ ШАМІНАД
У МУЗИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ
XIX – XX СТОЛІТТЯ**

Виконала студентка 2 Ф-НО курсу

Освітньо-професійної програми «Фортепіано»

СВЄНТІК ЮЛІАНА

викладач Л. О. ІВАНЬКО

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. Постать Сесіль Шамінад серед композиторів XIX – XX століття.....	3
РОЗДІЛ 2. Мистецтвознавчий дискурс щодо творчості Сесіль Шамінад	5
2.1. Національні культури і музичні тенденції XIX століття.....	5
2.2. Французькі традиції у світовій музичній культурі	6
2.3. Маловідомі твори у виконавській практиці XXI століття.....	6
2.4. Гендерний аспект у творчості жінки-композиторки в XIX столітті.....	6
2.5. Французький зразок салонного стилю у музичному мистецтві...7	
2.6. Популяризація творчості маловідомих композиторів	7
2.7. Питання авторства ранніх творів Сесіль Шамінад.....	7
2.8. Композиційний стиль Сесіль Шамінад.....	8
РОЗДІЛ 3. Фортепіанна спадщина композиторки	
3.1. Скарбниця фортепіанних творів Сесіль Шамінад.....	11
3.2. Мистецтвознавчий аналіз op.92 №2 «Arabesque».....	12
3.3. Мистецтвознавчий аналіз op.61 №1 «Arabesque».....	15
ВИСНОВКИ.....	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	20

ВСТУП

Постійний розвиток музичного мистецтва спонукає до ознайомлення та дослідження творчості маловідомих композиторів, яка має величезні доробки та сприяє збагаченню виконавського репертуару. Дослідження французької музичної культури, що займає значне місце, зокрема в розвитку камерно-ансамблевої, концертної і салонної музики, відкриває перспективу збагачення скарбниці виконавського і педагогічного репертуару сучасних виконавців. Особливий внесок у світову музичну спадщину мала творчість французьких композиторів XIX – XX століття. Серед таких відомих композиторів як М. Равель, Г. Форе, Е. Саті, К. Дебюссі, постає постать мисткині, піаністки, виконавиці та інтерпретаторки багатьох інноваційних творів того часу Сесіль Шамінад.

Мета роботи. Познайомити широку аудиторію з творчістю французької композиторки XIX – XX століття Сесіль Шамінад. Довести актуальність її творчості в світі сучасної виконавської практики. Проаналізувати два з численних опусів мисткині: op. 92. «Arabesque», op. 61. «Arabesque».

РОЗДІЛ 1. Постать Сесіль Шамінад серед композиторів XIX – XX століття

Французька піаністка і композиторка Сесіль Шамінад (1857-1944) на період кінця XIX початку XX століття була однією з найвідоміших та викооплачувальних музикантів. Окрім Франції, Сесіль мала популярність як композитор у Англії та США. Музичний талант Сесіль Шамінад був помічений у її ранньому віці, батьки майбутньої композиторки підтримували її та залучали до музичних вечорів, де вона виконувала різні твори. Ж. Бізе був сусідом родини Шамінад та часто був їх гостем. Композитора вразили музичні здібності юної Сесіль. Згодом він влаштував для неї невеликий музичний іспит, що включав і музичний диктант. Приємно вражений результатами Ж. Бізе рекомендував надалі розвивати талант Сесіль, що дає великі можливості для її майбутньої музичної кар'єри.

Композиторка давала концерти у багатьох країнах Європи. Дебют у професійному виконавстві Сесіль Шамінад відбувся у Salle Pleyel 1877 року, що в Парижі, де композиторка виконала Фортепіанне тріо сі-бемоль мажор Ш.-М. Відора. На концерті у Salle Erard в лютому 1880 року був показаний твір композитори, Трио 1 ор.1 та невеликі фортепіанні твори. Талант Сесіль Шамінад був високо оцінений критиками та публікою. Зокрема у 1894 році в Женеві, Швейцарія, концерт Сесіль Шамінад складався з двох частин: твори старої та нової музики. Першу частину становив твір Г. Генделя «Concerto grosso» ор.6 по.12, у другій частині композиторка виконала свої фортепіанні твори.

Як композитор Сесіль Шамінад ставала дедалі більш популярною у Сполучених штатах Америки, досить швидко продавалася її музика, також регулярно друкувалася у The Etude та The Ladies' Home Jou. Розширення виконавського репертуару та факт, що композиторка була жінкою зацікавили американських музикантів-виконавців, особливо жінок, які частіше співали та грали на фортепіано за чоловіків. Фан-клуби під назвою "Chaminade clubs" були створені шанувальниками творчості Сесіль Шамінад, де вони вивчали творчість

композиторки і вели розмови з нею, особливо щодо організації її концертів у США. Відомо, що свій перший концерт в Північній Америці Сесіль Шамінад дала у Нью-Йорку в жовтні 1908 року. У програмі цього концерту були твори для голоса та фортепіано, де композиторка акомпонувала таким співакам, як Івон де Сент-Андре і Ернест Грум. Також прозвучали й сольні твори для фортепіано. Виступ мав надзвичайний успіх, зали були повністю заповнені.

Сесіль Шамінад творила у час бурхливого розвитку мистецтва Франції. У другій половині XIX століття відбувся музичний розкол в французькій культурі. Р. Вагнер в музичній діяльності спирався на символізм, звернення до народних мотивів, його музична форма ґрунтується на потрібній логіці, а не на мелодичних періодах. Такі композитори, як К. Сен-Санс і Ш. Гуно разом з викладачем консерваторії Роменом Бюссеном популяризували всі твори, опубліковані і неопубліковані, французьких композиторів. У творчості Сесіль Шамінад відчувається вплив Ш. Гуно, К. Сен-Санса. Композиторка захоплювалась «пристрастю оркестрового колориту» та виразності першого, а другого поважала за «класичну чистоту». Її музика має структуру як романтичної(зміна гармонії між консонансами і диссонансами, використання хроматизму для вираження певних емоцій), так і класичної(періодичні фрази, форма сонати, трикомпонентності фактури) форм .

Факт того, що Сесіль Шамінад була жінкою-композитором мав значний вплив на її кар'єру, що ускладнило серйозно оцінити творчість майстрині критикою. Проте, Сесіль Шамінад змогла утвердити себе як композитор та реалізувати свою творчість, що не всі жінки-композитори того часу могли зробити.

РОЗДІЛ 2. Мистецтвознавчий дискурс щодо творчості Сесіль Шамінад

2.1 Національні культури і музичні тенденції XIX століття

Вивчаючи науковий мистецькознавчий дискурс щодо питання впливу культурних аналогій на сучасну методику викладання творчих дисциплін, дослідник В. Плахотнюк, у науковій статті «Порівняльно-типологічний аналіз української та французької музики періоду пізнього романтизму», в якій вивчав вплив різних національних культур на музичні тенденції зазначав, що для оновлення методів і форм сучасної мистецької освіти є необхідним ознайомлення і вивчення різних національних культур. Зокрема у порівняльному аналізі французької і української музики періоду середини XIX століття він довів роль розвитку провідних культурних тенденцій обох національних культур [5, ст.1].

2.2 Французькі традиції у світовій музичній культурі

У своїй статті «Клавірні традиції у французькій музичній культурі першої половини XX століття: Комунікативний аспект» дослідниця Олена Жукова розкриває специфіку французької музичної традиції та особливості у роботі з творами французьких композиторів. Такі композитори, як М. Равель, Ф. Пуленк, Е. Шабріє зверталися до традицій минулого, що стало вершиною їхньої творчості. Олена Жукова звертає увагу на те, що французькі композитори свої музичні ідеї детально фіксували у вербальному і нотному текстах. У французькій музичній культурі чітко виражена дисциплінованість і раціональність мислення. Виконавці і композитори мають ретельно дотримуватися вказівок щодо виконання виразних засобів у творі. Французькі клавесиністи детально розписували ремарки та аплікатуру в творах, різні деталі. Особливо французькі митці розкривали ясність та конкретність через зорові компоненти, тяжіння до словесного у своїх музичних творах. Відомо, що композитори Франції, поруч з схильністю до традиційності, мали значну зацікавленість екзотичними темами

(східними, іспанськими, джазом) та вміли їх поєднати досить органічно. Французькі клавесиністи XIX століття дали поштовх у оновленні піаністичних тенденцій того часу, створили перехід від романтичного до вишуканого «клавесині зального» типу гри на фортепіано. [1, с.5]

2.3 Маловідомі твори у виконавській практиці XXI століття

Дослідник Микола Коваленко зазначив, що ім'я французької композиторки і піаністки Сесіль Шамінад не відомо широкій публіці через те, що її творчість була забута на певний проміжок часу. У XXI столітті твори Сесіль Шамінад виявились затребувані в виконавській практиці американськими та європейськими музикантами, тому є сенс їх досліджувати. Микола Коваленко доводить, що стиль творів Сесіль Шамінад має такі особливості, як романтичність, бурхливість та водночас доступність, простоту у викладенні музичного матеріалу. Також у своїй науковій праці «Щодо питань про розширення репертуару у класі фортепіанного ансамблю» він дослідив, що у репертуарі композиторки є чимало ансамблевих творів для фортепіано, зокрема для двох роялів [2, с. 26 – 30].

2.4 Гендерний аспект у творчості жінки-композиторки в XIX столітті

У своєму дослідженні «Жінки-композиторки: гендерна політика часу» Тетяна Молчанова звертає увагу на те, що композиторка Сесіль Шамінад вирізнялась саме у манері написання легкої салонної музики XIX століття. Шамінад була першою піаністкою, нагородженою Орденом Почесного легіону (1913 р.) та вперше записаною на грамофон (1901 р.) [3, с.36]. У романтичному стилі були написані композиторкою численні пісні і романси на вірші таких відомих поетів, як Теофіль Готьє, П'єр Ронсар, Альфред Мюссе та інші. Дослідниця зазначила глибоку музичну проникливість Сесіль Шамінад, а також на те, що у її творах присутні відвертість почуттів, яскравий мелодизм і справжнє натхнення.

2.5 Французький зразок салонного стилю у музичному мистецтві

Ганна Лукацька в статті «Про втілення традицій салонної музики у творах для флейти і фортепіано Г. Форє, Ф. Гобера і С. Шамінад» зазначає, що

композиторка С. Шамінад була автором не тільки салонної музики, але й великих жанрів: опер, балету, симфонічних творів [4, с.404]. Проте її ім'я серед виконавців пов'язується передусім з малими жанрами, які мають витoki з традиції побутового музикування. Дослідниця звернула увагу також на професійні підстави розвитку композиторського таланту Сесіль, яка брала уроки у видатних музикантів-педагогів свого часу таких як Г. Савара, Ж. Бізе, Б. Годара та Ф. Ле Куппе. На концертах, переважно поряд з класичними творами, композиторка виконувала й свої твори, які були добре оцінені публікою. Невеликі фортепіанні п'єси Сесіль Шамінад видавалися величезними тиражами, сама вона ж була затребувана в основному як автор малих музичних п'єс. На замовлення Паризької консерваторії Сесіль Шамінад у 1902 році створила «Концертино для флейти та фортепіано» (версія для оркестру була створена пізніше), який посідає значне місце у її доробку творів. «Концертино для флейти і фортепіано» загальноновизнано є з кращих зразків салонного стилю XIX століття.

2.6 Популяризація творчості маловідомих композиторів

Пітер Якобс, дослідник менш відомих англійських та французьких композиторів XIX – XX століття довів, що музика відносно невідомих композиторів гідна визнання, вивчення та збереження. Це підтверджує його дослідження у статті «Nineteenth-Century Music Review» творчого спадку Сесіль Шамінад. З дослідження ми дізнаємось про інституційні та соціальні обмеження для жінок-композиторів, яких судили через гендерні причини [9, с.404].

2.7 Питання авторства ранніх творів Сесіль Шамінад

Карл Леонард-Стюард зазначив у своєму біографічному нарисі «Шамінад», опублікованого разом з її альбомом творів «Шість фортепіанних п'єс», що критики віддавали авторство ранніх творів Шамінад її чоловікові. Він додає, що її музика має ту грацію і елегантність, які показують справжню її визначну рису – чарівність [6, с.2].

Як диригент, Сесіль Шамінад виступала у паризьких оркестрових концертах. Відомо, що у 1992 році деякі концертні рецензенти намагалися ігнорувати музику композиторки, називаючи її «Концертино для флейти і

фортепіано» салонною, хоча оркестрові твори не пов'язані з салонними. Інші дослідники, такі як: Марсія Сітрон, Леоне Бьойсе, Ребека Сипес довели, що салонна музика займає важливе місце в музичній творчості, і в цьому контексті ми можемо краще зрозуміти творчість Сесіль Шамінад.

Хоч на замовлення зокрема були салонні твори, вона писала і більш масштабні і технічно-складніші твори. З численних таких творів композитори найбільш виконуваними є «Portrait» (Valse Chantée) для скрипки і фортепіано, «Piano Trio No.1 in G minor», «Trois Morceaux» для скрипки і фортепіано op.31, «Noce Hongroise »для солістів, жіночого хору і фортепіано op.47, «La Chaise à Porteur» для скрипки і фортепіано op.55a, «Nocturne pyrénéen» для двох голосів і фортепіано op.65, «Prélude» для органу op.78, «Poèmes Évangéliques» для жіночого хору і фортепіано op.99, «Chant du Nord» для скрипки і фортепіано op.97, «Aux Dieux Sylvaine» для жіночого хору і фортепіано op.100, «Joie d'Aimer» для мецо сопрано, баритону і фортепіано op.102, «Les Sirènes» для солістів, хору і фортепіано op.160, «Sérénade aux Étoiles» для флейти з фортепіано op.142, «Ronde du Crépuscule» для жіночого хору і солістів op.133; оркестрові твори «Suite d'Orchestre» op.20, «Sérénade» op. 29a, «Idem» для оркестру op.22, «Concertstück in C sharp minor» для фортепіано з оркестром op.40.

Пітер Якобс відзначив, що музика Сесіль Шамінад має кристалічну фактуру, чудове ведення мелодії, винахідливий акомпанемент, багату різноманітність, довів важливість дослідження її творчості [9, с.140].

2.8 . Композиційний стиль Сесіль Шамінад

Дослідник Робін Сміт у своїй праці «Мелодії Сесіль Шамінад: сховані скарби для вокального виконання і педагогіки» детально розкрив композиційний стиль Сесіль Шамінад. У стилі композиторки чітко помітні такі риси: прості трикомпонентні форми, вплив танцювальної музики, зокрема іспанської, мелодії, що легко запам'ятовуються [8, с. 12-17].

Під час створення акомпанементу для пісень Сесіль Шамінад зізнавалась, що створювала його з урахуванням оркестрового звучання інструментів і його

ефекту; вважала, що акомпанемент і голос , щоб передати зміст твору, мають бути партнерами.

Вражаючи дисонуючими акордами та новими мотивами, її акомпанемент сприяє враження імпресіоністичного стилю. За словами композиторки, акомпанемент, хоч і витриманий, має таке ж велике значення для пісні, як і мелодія.

Рис. 1. Композиторка Сесіль Шамінад

Мелодії Сесіль Шамінад є справжнім зразком французької романтичної музики, які також мали вплив і інших композиторів свого часу. Створення композицій та опублікування їх у журналах принесло чималий дохід композиторці та зміцнило її успіх як з небагатьох тогочасних жінок-композиторів, які отримували дохід від написання музики.

Сесіль Шамінад стверджувала, що не могла пригадати часів, коли б не складала творів. Також писала невеликі релігійні п'єси для церкви. У 1880 – 1902 роках її творчість доповнили камерні твори, такі як ор. 11 «Два тріо (1881 р.) і ор. 34 (1887 р.), ор. 150 «Іспанська пісня-серенада». Єдиною оперою композиторки, до того ж комічною, була опера «Севільянка» ор. 19. Симфонічний балет «Callirhoe» ор. 37 мав значний успіх. Частини з цього твору були сформовані композиторкою також і для сольного виконання на фортепіано й набули популярності у піаністів-виконавців.

Сесіль Шамінад опубліковує також статті з порадами для вокальних виконавців і акомпаніаторів її музики. Ці методичні роботи мають назви: «Як співати та грати мої композиції», «Як грати мої композиції». Остання з них є скороченою версією першої, у якій було наведено лише кілька основних моментів щодо виконання мелодій авторки.

РОЗДІЛ 3. Фортепіанна спадщина

3.1. Скарбниця фортепіанних творів Сесіль Шамінад

Загалом налічується понад 179 творів для фортепіано. Сесіль Шамінад. У творчому доробку композитори є як сольні твори, так і фортепіанні дуети і навіть тріо. Єдина фортепіанна соната оп. 21 була присвячена композитору і критику М. Мошковському, який був одружений на сестрі композиторки Генрієті. Оп. 60 «Les Sylvains» є одним з найбільш відомих творів Сесіль Шамінад. До оп. 35 «Six Études de Concert» увійшли 6 етюдів: No.1 Scherzo, No.2 Automne No.3 Fileuse, No.4 Appassionato, No.5 Impromptu, No.6 Tarentelle. Ці етюди мають поруч з технічною складністю глибокий художній зміст, для їх гарного виконання піаніст має володіти як певними технічними прийомами, так і гарною художньою інтерпретацією. До інших етюдів Сесіль Шамінад належать оп.1a «Étude Printanière», оп.2 «Presto», оп.3 «Scherzo-Étude», оп.4 «Caprice-Étude», оп. 118 «Étude Mélodique», оп. 124 «Étude Pathétique», оп. 138 «Étude Humoristique», оп. 139 «Étude Scolastique». Твір «Токката» оп.39 має бурхливий характер, фактуру токати. Композиторкою були написані й чисельні цикли п'єс. До оп.27 «Deux Morceaux» увійшли 2 твори (1. Duetto, 2. Zingara), у композиції чітко помітен напружений і складний характер, перемінна фактура. Оп. 76 «Six Romances sans Paroles» складається з 6 вишукано-витончених за характером п'єс (no.1 Souvenance, no.2 Élévation, no.3 Idylle, no.4 Églogue, no.5 Méditation, no.6 Chanson Bretonne), в яких чітко виражений стиль композиторки. Відомо, що пізніше з цього збірника п'єсу no.6 було опубліковано для дуету скрипки і фортепіано під назвою «Chanson Bretonne» для фортепіано і скрипки. Сесіль Шамінад написала дитячі альбоми п'єс для фортепіано у двох томах: оп. 123 «Album des Enfants» (1. Prélude, 2. Intermezzo, 3. Canzonetta, 4. Rondeau, 5. Gavotte, 6. Gigue, 7. Romance, 8. Barcarolle, 9. Orientale, 10. Tarentelle, 11. Air de Ballet, 12. Marche Russe) та оп. 126 «Album des Enfants» (1. Idylle, 2. Aubade, 3. Rigaudon, 4. Églogue, 5. Ballade, 6.

Scherzo-Valse, 7. Élégie, 8. Novelette, 9 Patrouille, 10. Villanelle, 11. Conte de Fées, 12. Valse Mignonne). П'єси мають невибагливу фактуру, цікавих художній зміст, що дає можливість доступності і гарного виконання творів юними піаністами.

Творчий доробок Сесіль Шамінад збагачений такими творами для двох фортепіано, як ор. 35а «Automne», ор. 55 «Pièces Romantiques», до якого увійшли 6 п'єс: 1. Primavera, 2. La Chaise à Porteurs, 3. Idylle Arabe, 4. Sérénade d'Automne, 5. Danse Hindoue, 6. Rigaudon. Також серед американських виконавців популярне виконання таких творів Сесіль Шамінад: ор. 73 «Valse Carnavalesque», ор. 74 «Pièce dans le Style Ancien», ор. 117 «Duo Symphonique», ор. 122 а «Contes Bleus» No.2.

3.2. Мистецтвознавчий аналіз ор.92 №2 «Arabesque»

Загалом, до ор. 92 увійшла одна арабеска. Музична композиція характеризується витонченістю та складною фортепіанною фактурою, з багатим орнаментованим мелодійним малюнком. Твір створює враження легкості та декоративності.

Арабеска №2 написана в тональності Des-dur, має складну 3 частинну форму: A + B (a+b) + A1 + Coda.

Перша частина розпочинається основною Темою, яка має життєствердний характер. Побудована вона на коротких висхідних гамоподібних пасажах, що мають закінчення у вигляді низхідних секст (рис. 1).

Рис. 1 Сесіль Шамінад. Арабеска №2 з ор. 92. Основна тема.

Друга частина складається з двох епізодів: В (a+b). У першому тема видозмінюється та проводиться у різних тональностях. Спочатку чуємо модуляцію у E-dur. Навіть у клавірі прописана зміна тональностей (рис. 2).

Рис. 2 Сесіль Шамінад, ор. 92. Арабеска №2.

Зміна тональностей між частинами А та В

Напочатку частини В тривожності додають гармонічні сполуки, які утворюють зменшені тризвуки між верхнім голосом у правій руці піаніста та середнім, що має функцію колористичного фону (рис. 3).

Рис. 3 Сесіль Шамінад, ор. 92. Арабеска № 2.

Початок частини В (а)

Проте, вже через одну фразу музична тканина знову модулює, але в тональність C-dur. Зменшені тризвуки переростають у септакорди, що виконуються лівою рукою (рис 4).

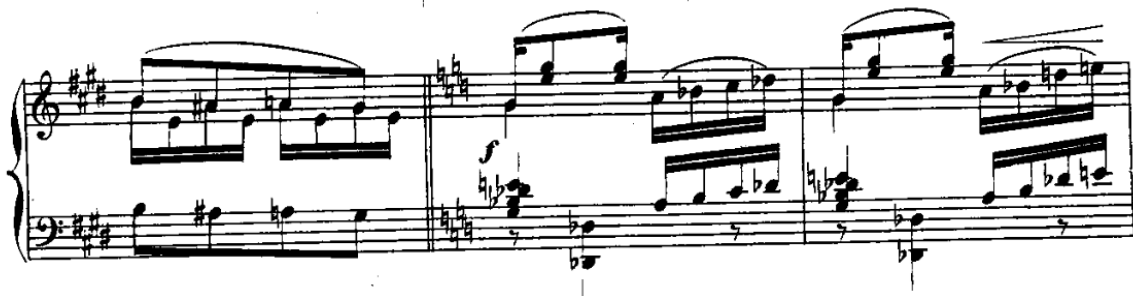

Рис. 4. Сесіль Шамінад, ор. 92. Арабеска № 2.

Частини В, модуляція в C-dur.

Епізоді b частини B розпочинається витриманим потрійним «ре» у низькому регістрі. Сесіль Шамінад використала оригінальну техніку композиторського письма – одночасно поєднала *dur* та *moll*. У верхньому голосі правої руки виконавця замасковано мінорні тризвуки у той час, коли ліва рука піаніста виконує гармонічні обернення *g-moll* (рис. 5).

Рис. 5. Сесіль Шамінад, оп. 92. Арабеска № 2.

Частини B, модуляція в C-dur.

Під кінець частини B, повертається основна тональність твору Des-dur. Розпочинається кульмінація твору. Фактура збагачується за рахунок виконання октав, терцій, широких арпеджійованих акордів. Виконання певного епізоду вимагає від піаніста набутих віртуозних навичок та вмінь.

Третя частина A1 побудована на матеріалі головної теми твору, яка має більш складний варіант звучання за рахунок прописаних віртуозних технічних виконавських прийомів.

Арабеска №2 з опусу 92 завершується Кодою, що наділена бравурним характером.

Арабеска Сесіль Шамінад створюють враження легкості й декоративності завдяки витонченим ритмічним і гармонічним переходам, що нагадують мозаїчні візерунки, які змінюються з кожним новим музичним мотивом. Мелодія в арабесці має плинний, немов спонтанний характер, і здається постійно мінливою, створюючи ефект музичної «танучості». Водночас вона зберігає глибокий емоційний зміст і чуттєвість, що є характерними для творчості Сесіль Шамінад загалом.

Ор. 92 виражає не лише інтелектуальну майстерність композиторки, але й її здатність передавати атмосферу романтичного світосприйняття. Арабеска Сесіль Шамінад можна сприймати як звукову картину, що викликає асоціації з природними явищами – зростаючими квітами, легкими вітерцями чи безтурботними хвилями. Через використання складних гармоній та розмаїтих ритмічних структур, цей твір розкриває глибину емоційного світу композиторки, її прагнення до інтимності та виразності в музиці.

3.3. Мистецтвознавчий аналіз ор.61 №1 «Arabesque»

Ор.61 Arabesque є одним з найвідоміших композицій Сесіль Шамінад. Твір характеризується широкою орнаментальністю, ефективністю та яскравістю. Водночас арабеска має складний мозаїчний характер, що властиво цьому музичному жанру.

Арабеска No.1 написана в тональності g-moll, побудована у складній 3 частинній формі: A+B+A+Coda.

Основна тема в першій частині вражає рішучим настроєм та сприяє віртуозне враження. Напочатку твору побудований пасаж у формі арпеджіо, далі головна мелодія проводиться у сексті в правій і лівій руці (рис. 1)

Рис. 1 . Сесіль Шамінад, ор. 61. Арабеска № 1. Основна тема

У вставному епізоді першої частини нову гармонію створюють підвищена V ступінь та поверненням проведеної мелодії до терцового тону (рис. 2)

Рис. 2 . Сесіль Шамінад, ор. 61. Арабеска № 1. Вставний епізод

У другій частині В відбувається модуляція у тональність Es-dur. Тема має більш спокійний характер ніж у першій частині твору (рис. 3)

Рис. 3 . Сесіль Шамінад, ор. 61. Арабеска № 1. Початок частини В

У правій і лівій руці піаніста додають стійкості звучання арпеджіато, які переходять у низхідні арпеджізовані акорди. Октави та розв'язання септакордів мають функцію тембральності.

Кульмінація другої частини розпочинається стрибками октавами вгору акордів, в лівій руці септакорди так само мають розв'язання. У кінці частини В тема збагачується більшою кількістю акордів у лівій руці, підходить до розв'язки епізоду, закінчується коротким октавним "мі" в лівій руці. Для досягнення віртуозного звучання певної частини твору піаніст-виконавець має володіти необхідними технічними прийомами малої та октавної техніки, гарне володіння агогікою.

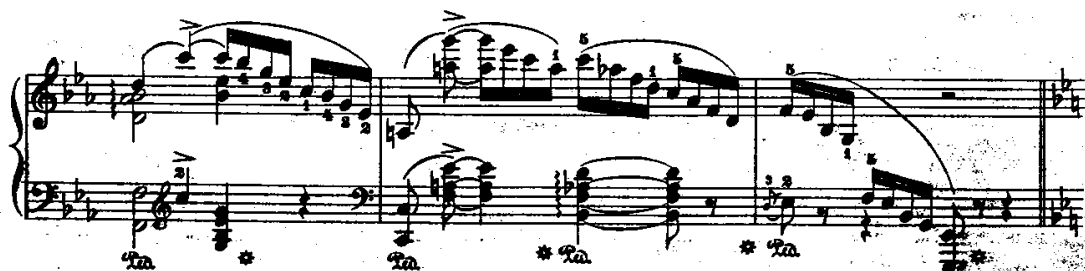

Рис. 4 . Сесіль Шамінад, ор. 61. Арабеска № 1. Кульмінація частини В

Напочатку третьої частини А головна тема проводиться у основній тональності без змін, в розв'язці музична фактура має більш ускладнений варіант, акорди в лівій руці виконуються у вигляді обернення тризвуку у тональності g-moll, права ж рука піаніста виконує перенесення октавами нижче ноти закінченого мотиву.

Заключна частина Арабески №1 op.61 Coda має рішучий характер, останні акорди в обох руках виконуються з досить сильним акцентом, що справляє враження оркестрового звучання.

Музична текстура арабески є характерною для імпресіоністичних і пізньоромантичних напрямків, що властиві творчості Сесіль Шамінад. Проте, незважаючи на зовнішню витонченість, твір має яскраву емоційну палітру, що дозволяє слухачу зануритися в особливий світ звуків, де кожен момент може відкривати нову емоцію чи настрій. Арабеска Сесіль Шамінад є прекрасним прикладом того, як композитор може через декоровану, орнаментальну форму передати глибокий особистий світ, що залишається в пам'яті слухача надовго після того, як останній акорд згасає.

ВИСНОВКИ

Творчість Сесіль Шамінад є важливою сторінкою музичної культури XIX – XX століть, яка відзначається глибокою емоційністю та інноваційним підходом до музичної форми. Як одна з перших французьких композиторок, вона змогла утвердити себе на музичній сцені, не тільки через свою технічну майстерність, але й завдяки здатності поєднувати традиційні музичні елементи з новаторським баченням. Її роботи, насичені символізмом, імпресіонізмом і романтизмом, зберегли свою актуальність у контексті як французької, так і світової музичної спадщини.

Сесіль Шамінад зробила значний внесок у розвиток камерної, хорової та оркестрової музики, зокрема завдяки своїй здатності передавати тонкі психологічні та емоційні нюанси через музичні звуки. Вона також брала активну участь у музичному житті Парижа, де її творчість не тільки отримала визнання серед колег, але й справила вплив на подальший розвиток музичних стилів того часу.

Завдяки своєму унікальному поєднанню емоційної виразності та технічної складності, творчість Сесіль Шамінад залишається важливою частиною музичної спадщини, що вимагає глибшого вивчення та визнання її внеску в музичне мистецтво. Оцінка її творчості також відкриває нові перспективи для розуміння ролі жінок-композиторок в історії музики.

Щоб оцінити спадщину Сесіль Шамінад і її значущість у музичному мистецтві XIX – XX століття, необхідно не тільки аналізувати її загальний творчий шлях, але й знайомити широку аудиторію з її маловідомими або недооціненими творами. Важливим кроком у цьому процесі є детальніше дослідження та популяризація її композицій серед сучасних слухачів і виконавців. В умовах, коли творчість багатьох жінок-композиторок зламу XIX – XX століття залишалася в тіні чоловічих колег, ознайомлення з роботою Сесіль Шамінад має особливе значення для заповнення цієї прогалини в історії музики.

Публікації про Шамінад, включення її творів у програми концертів і записів допоможуть не тільки підвищити її визнання серед широкої аудиторії,

але й дати змогу майбутнім поколінням композиторів і музикантів надихатися її творчістю. Її здатність поєднувати глибокі емоційні переживання з технічною витонченістю робить її творчість унікальною та надзвичайно важливою для розвитку музичної культури загалом.

У підсумку, Сесіль Шамінад залишає по собі спадщину, яка потребує подальшого вивчення та визнання. Аналіз її творів, зокрема «Arabesque», відкриває нові горизонти для розуміння її місця у музичній традиції, а також сприяє кращому знайомству сучасних слухачів з неоціненною спадщиною французької композиторки, яка здатна надихнути як виконавців, так і дослідників музики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жукова О. А. Клавірні традиції у французькій музичній культурі першої половини ХХ століття: комунікативний аспект. *Українське музикознавство*. Київ 2019. Випуск 125 С. 3–6. URL : <http://musicology.com.ua/article/viewFile/152524/152573>
2. Коваленко М. Щодо питань про розширення репертуару у класі фортепіанного ансамблю. *Музичне мистецтво: збірка наукових статей*. 2023. Випуск 29 С. 26 – 34.
3. Молчанова Т. Г. Жінки-композиторки: гендерна політика часу. *Музикознавчий універсум*. Львів 2023. Вип. 46 С. 311–332. URL : <http://journals.lnma.lviv.ua/index.php/naukovizbirky/article/view/629>
4. Лукацька Г. О. Про втілення традицій салонної музики у творах для флейти і фортепіано Г. Форе, Ф. Гобера, С. Шамінад. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. Київ 2018. Вип.3. URL : <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=818270>
5. Плахотнюк В. Г. Порівняльно-типологічний аналіз української та французької музики періоду пізнього романтизму. Гілея: науковий вісник. 2015. Вип. 102. С. 250–252. URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=gileya_2015_102_66
6. Leonard-Stuart C., «Biographical Sketch», in Cécile Chaminade, *Album of Seventeen Pieces for Pianoforte* (New York: G. Schirmer, 1899): np.
7. McCann, Karen Jee-Hae. Cecile Chaminade: a composer at work. *University of British Columbia*. 2003. URL : <https://open.library.ubc.ca/media/stream/pdf/831/1.0090908/3>
8. Smith Robin. The melodies of Cecile Chaminade: hidden treasures for vocal performance and pedagogy. *Submitted to the faculty of the Jacobs School of Music in*

partial fulfillment of the requirements for the degree, Doctor of Music, Voice Indiana University. May, 2012 URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/213828807.pdf>

9. Jacobs Peter. Chaminade Piano Music Vol. 1. *University of Edinburgh.* May, 2020. URL : https://www.researchgate.net/publication/259405840_Chaminade